

**UCHWAŁA NR XX/252/2020
RADY MIEJSKIEJ W SUWAŁKACH**

z dnia 18 marca 2020 r.

w sprawie przyjęcia programu polityki zdrowotnej pn.: „ZDROWA JESIEŃ - profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”.

Na podstawie art 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 506, poz. 1309, poz. 1571, poz. 1696 i poz. 1815.) w związku z art 7 ust.1 pkt. 1 oraz art 48 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, poz. 1394, poz. 1590, poz. 1078, poz. 1694, poz. 1726, poz. 1905, poz. 2473, poz. 1818, z 2014 r. poz. 1138 oraz z 2018 r. poz. 2429) Rada Miejska w Suwałkach, uchwała co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji w latach 2020 - 2022 program polityki zdrowotnej pn.: „ZDROWA JESIEŃ - profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”, zwany dalej Programem, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. 1. Na pokrycie kosztów realizacji Programu przeznacza się w budżecie Miasta Suwałk kwotę 150.000 zł rocznie.

2. W przypadku zwiększonego zainteresowania szczepieniami dopuszcza się możliwość zwiększenia środków finansowych przeznaczonych na realizację zadania.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Suwałk.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Suwałkach

Zdzisław Przelomiec

Załącznik do uchwały Nr XX/252/2020
Rady Miejskiej w Suwałkach
z dnia 18 marca 2020 r.

PROGRAM POLITYKI ZDROWOTNEJ

Miasta Suwałki

**„ZDROWA JESIEŃ - profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie
mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”**

Okres realizacji programu polityki zdrowotnej: 2020-06-01 do 2022-12-31

Program polityki zdrowotnej został opracowany na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373, poz. 1394, poz. 1590, poz. 1078, poz. 1694, poz. 1726, poz. 1905, poz. 2473, poz. 1818, z 2014 r. poz. 1138 oraz z 2018 r. poz. 2429).

Suwałki, 2020

Strona 1 z 23

SPIS TREŚCI

I	Opis choroby lub problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu polityki zdrowotnej	... s. 3
I.1	Opis problemu zdrowotnego	... s. 3
I.2	Epidemiologia	... s. 4
I.3	Opis obecnego postępowania	... s. 7
II.	Cele programu polityki zdrowotnej i mierniki efektywności jego realizacji	... s. 8
II.1	Cel główny	... s. 8
II.2	Cele szczegółowe	... s. 8
II.3	Mierniki efektywności realizacji programu polityki zdrowotnej	... s. 9
III.	Charakterystyka populacji docelowej oraz charakterystyka interwencji, jakie są planowane w ramach programu polityki zdrowotnej	... s. 9
III.1	Populacja docelowa	... s. 9
III.2	Kryteria kwalifikacji do udziału w programie polityki zdrowotnej oraz kryteria wyłączenia z programu polityki zdrowotnej	... s. 9
III.3	Planowane interwencje	... s. 10
III.4	Sposób udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach programu polityki zdrowotnej	... s. 11
III.5	Sposób zakończenia udziału w programie polityki zdrowotnej	... s. 12
IV.	Organizacja programu polityki zdrowotnej	... s. 12
IV.1	Etapy programu polityki zdrowotnej i działania podejmowane w ramach etapów	... s. 12
IV.2	Warunki realizacji programu polityki zdrowotnej dotyczące personelu, wyposażenia i warunków lokalowych	... s. 13
V.	Sposób monitorowania i ewaluacji programu polityki zdrowotnej	... s. 13
V.1	Ocena zgłaszalności do programu	... s. 13
V.2	Efektywność realizacji Programu	... s. 14
V.3	Ocena jakości świadczeń w Programie	... s. 14
V.4	Trwałość efektów Programu	... s. 14
VI.	Budżet programu polityki zdrowotnej	... s. 15
VI.1	Koszty jednostkowe	... s. 15
VI.2	Koszty całkowite	... s. 15
VI.3	Źródła finansowania	... s. 15
VII.	Bibliografia	... s. 16
	Załączniki	... s. 18

I. Opis problemu zdrowotnego i uzasadnienie wprowadzenia programu

I.1 Opis problemu zdrowotnego

Grypa jest ostrą, wirusową chorobą zakaźną układu oddechowego, która przenosi się pomiędzy ludźmi drogą kropelkową, a największa liczba zachorowań występuje sezonowo, corocznie w okresie jesienno - zimowym. Jest to jedna z najczęściej występujących wirusowych chorób zakaźnych i istotną przyczyną zachorowań oraz zgonów w wielu regionach świata, także w Polsce. Według szacunków Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) co roku na grypę¹:

- choruje od 330 mln do 1,76 mld ludzi,
- 3-5 mln osób cierpi z powodu jej ostrych objawów,
- umiera od 500 tys. do miliona osób.

Wyróżnia się typy wirusów grypy: A, B, C i D. Ponadto typ A dzieli się na podtypy A/H1N1/, A/H3N2/, A/H2N2/ i inne podtypy.

Od sezonu epidemicznego 2009/2010 w Polsce potwierdzamy zachorowania wywołane zakażeniem spowodowanym przez wirus grypy podtypu: A/H1N1/, A/H1N1/pdm09, A/H3N2/ i typ B. Od sezonu epidemicznego 2010/2011 potwierdzamy również infekcje wywołaną różnymi wariantami mieszanego zakażenia tzw. koinfekcje nie tylko dwóch różnych szczepów wirusa grypy, ale również wirusa grypy z wirusami grypopodobnymi. Zakażenia wirusami grypy typu C mają zwykle charakter bezobjawowy, natomiast wirus grypy typu D wywołuje zakażenia u bydła.²

Zakażenie grypą zazwyczaj przebiega stosunkowo łagodnie, natomiast u osób z grup podwyższonego ryzyka (obciążeni chorobami przewlekłymi, osoby małe, osoby starsze) może być przyczyną poważnych powikłań, a nawet zgonów.³ Grypą możemy zakazić się drogą kropelkową, tzn. poprzez wdychanie aerozoli, powstających podczas kichania i kaszlu. Najczęściej choroba ma nagły początek, występuje wysoka gorączka, kaszel, ból głowy, uczucie ogólnego rozbicia. Choroba rozwija się w ciągu 18 - 72 godzin od momentu pojawienia się objawów chorobowych. Osoba dorosła zakażona wirusem grypy może zarażać innych przez 3 - 5 dni od chwili pojawienia się objawów chorobowych.⁴

Choć grypa występuje na świecie od wieków, nie udało się jej jeszcze opanować, między innymi ze względu na wspomnianą zmienność wirusa. Co roku na całym świecie

¹ Brydak L.B., et al., *Grypa ostatnią niekontrolowaną plagą ludzkości*, Krajowy Ośrodek ds. Grypy, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2009

² <http://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/grypa/2/> dostęp 17.04.2019

³ Ciebiada M., Barylski M., Górska-Ciebiada M., „Zachorowania na grypę u osób w podeszłym wieku w świetle najnowszych danych epidemiologicznych i zaleceń terapeutycznych”, *Geriatrics*, 2010, 4, 191-198.

⁴ wssewroclaw.pis.gov.pl/plikijednostki/wssewroclaw/userfiles/file/Grypa_2009%20ulotka.pdf - dostęp 18.04.2019

występują sezonowe epidemie grypy⁵. W XX w. odnotowano trzy pandemie grypy. Pierwszą była tzw. hiszpanka (wywołana wirusem podtypu A/H1N1/ w latach 1918-1919), która spowodowała zgon 50-100 mln ludzi. Następnie, w latach 1957-1958 grypa azjatycka, wywołana wirusem podtypu A/H2N2/ (szacunkowa liczba zgonów 1-4 mln) i w latach 1968-1970 tzw. grypa Hong Kong, wywołana wirusem podtypu A/H3N2/ (szacunkowa liczba zgonów 1-4 mln)⁶.

I.2 Epidemiologia

Zgodnie z danymi Światowej Organizacji Zdrowia co roku na świecie choruje na grypę od 330 milionów do 1,575 miliarda ludzi, z których umiera od 0,5 miliona do 1 miliona. Zachorowania na grypę rejestruje się w każdej grupie wiekowej. Największą zapadalność notuje się zwykle u dzieci i nastolatków, podczas gdy najczęściej zgonów występuje u ludzi starszych. Nie jest możliwe całkowite wyeliminowanie wirusa grypy ze środowiska, ponieważ wywołuje on zakażenia także u ptaków i wielu ssaków (m.in. świń, koni, norek, waleni), które stanowią olbrzymi rezerwuar tego patogenu.⁷

Opierając się na danych Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny wyraźnie widać, że od 2012 roku następuje, co roku, wzrost zachorowań na grypę w Polsce. W 2018 roku było to ponad 5.250.000 przypadków. Liczba zgonów natomiast cały czas wykazuje tendencję do sporych wahań, przy czym ilość zgonów jest cały czas zatrważająco duża.

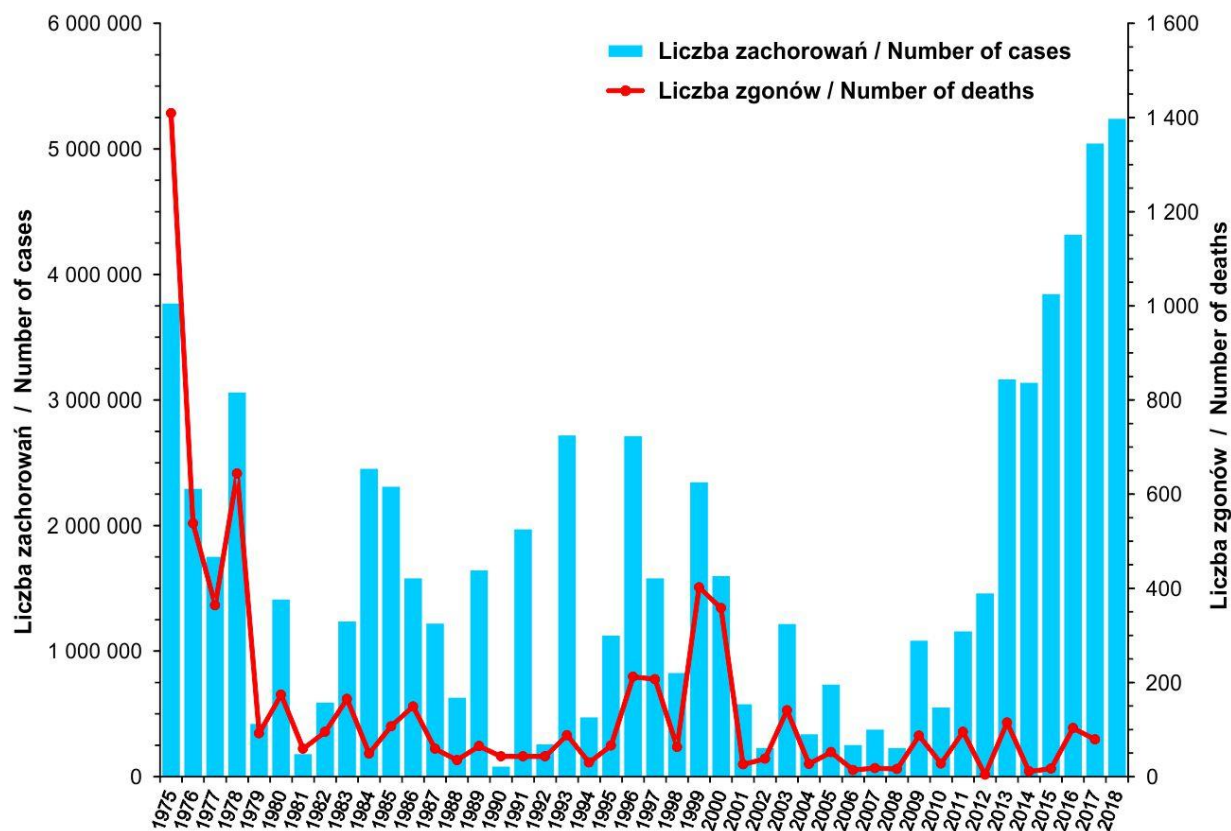
---

⁵ Brydak L.B., *Grypa. Pandemia grypy mit czy realne zagrożenie?*, Warszawa, 2008, s. 61

⁶ Ogólnopolski Program Zwalczenia Grypy, Raport Czerwiec 2013, Ernst & Young przy współpracy: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – PZH, Zakład Badania Wirusów Grypy, Krajowy Ośrodek ds. Grypy Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej, Grupa Robocza ds. Grypy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka, s. 6

⁷<http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=m10&ms=685&ml=pl&mi=685&mx=0&ma=18574> - dostęp 18.04.2019

Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę oraz liczba zgonów z powodu grypy w latach 1975 - 2018 w Polsce⁸

W Polsce sezon grypowy trwa od września do kwietnia następnego roku, przy czym szczyt zachorowań przypada między styczniem a marcem.

W województwie podlaskim w lutym 2019 r. zgłoszono 19 716 zachorowań oraz podejrzeń zachorowań na grypę (współczynnik zapadalności dziennej wynosił 53,6 przypadków na 100 000 mieszkańców), w tym 8 162 zachorowań dzieci do 14 roku życia.⁹

⁸ <http://www.old.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/grypa/index.htm> - dostęp 18.04.2019

⁹ <https://www.wsse.bialystok.pl/index.php/2019/03/14/grypa-aktualna-sytuacja-2/> -dostęp 19.04.2019 r.

Liczba podejrzeń i zachorowań na grypę w województwie podlaskim					
Miesiąc	Przedział wiekowy				Suma
	0 - 4	5 - 14	15 - 64	65 +	
2018					
styczeń	3323	3540	7615	1822	16300
luty	4339	6045	13756	4128	28268
marzec	3369	5008	11330	3651	23358
kwiecień	1670	1386	2932	986	6974
maj	735	566	1131	310	2742
czerwiec	650	448	965	175	2238
lipiec	321	238	561	116	1236
sierpień	154	95	278	55	582
Sezon grypowy 2018/2019					
wrzesień	643	403	925	157	2428
październik	1391	945	2206	491	5033
listopad	2178	1474	3122	707	7481
grudzień	2609	1909	3699	1060	9277
styczeń	3135	3374	6849	1858	15216
luty	3749	4413	9112	2442	19716

W Suwałkach w 2018 roku, zgodnie z informacją Powiatowej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej w Suwałkach, stwierdzono ogółem 3.461 podejrzeń i zachorowań na grypę, przy czym w grupie wiekowej powyżej 65 roku życia stwierdzono 449 podejrzeń i zachorowań na grypę.

Szczepienia przeciw grypie są najskuteczniejszą i najtańszą strategią zapobiegania grypie, zapobiegają zachorowaniom w grupie 70 - 90% zdrowych osób poniżej 65 roku życia.

Szczepienia przeciw grypie chronią przed powikłaniami pogrypowymi, które mogą pozostawić zdrowotne konsekwencje do końca życia np. konieczność przejścia na rentę inwalidzką, a nawet zakończyć się zgonem z powodu zaostrzenia istniejących lub pojawienia

się nowych chorób przewlekłych, szczególnie ze strony układu oddechowego, krążenia, nefrologiczne, neurologiczne, ze strony ośrodkowego układu nerwowego, schorzenia naczyniowe mózgu, psychiatryczne, poronienia, jak również zakończyć się zgonem ciężarnej kobiety. Powikłania pogrypowe mogą dotknąć wszystkich bez względu na wiek.

Zgodnie z zaleceniami WHO, Komitetu Doradczego ds. Szczepień (ACIP) i wielu towarzystw naukowych szczepienie przeciw grypie powinno obejmować zdrowe dzieci w wieku przedszkolnym, szkolnym, **osoby starsze**, pacjentów z grup podwyższonego ryzyka bez względu na wiek, kobiety w ciąży oraz pracowników ważnych służb społecznych. Szczepienie przeciw grypie starszych pacjentów z przewlekłą chorobą płuc obniża o ponad 50% liczbę przyjęć do szpitala z powodu zapalenia płuc i grypy, oraz liczbę powikłań pogrypowych i o 70% zgonów z różnych przyczyn.

Szczepienie jest również ważne ze względu na sytuację epidemiologiczną. Co sezon epidemiczny odnotowuje się w Polsce kilka milionów przypadków zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę i kilka tysięcy hospitalizacji. Należy pamiętać także o społecznych i ekonomicznych kosztach zachorowań i powikłań pogrypowych.

W sezonie 2017/2018 przeciw grypie zaszczepiło się zaledwie 3,7% Polaków – czyli tyle, ile w analogicznym okresie roku poprzedniego.

Zainteresowanie Polaków szczepieniami przeciw grypie od wielu lat jest niestety niewielkie.

Pod względem stanu zaszczepienia przeciw grypie Polska jest na jednym z ostatnich miejsc w Europie.

Najwyższy poziom wyszczepialności odnotowano w Polsce w sezonie 2001/2002 – 10,57% populacji, natomiast w kolejnych sezonach zaobserwowano spadek procentu zaszczepionej przeciwko grypie populacji z Polsce. W ostatnim sezonie epidemicznym zaszczepiło się jedynie 3,33 %¹⁰

I.3 Opis obecnego postępowania

W polskim Programie Szczepień Ochronnych (PSO) znajdują się szczepienia obowiązkowe - opłacane ze środków budżetowych i zalecane - opłacane przez pacjentów lub ich opiekunów.

Wśród szczepień zalecanych znajduje się także szczepienie przeciw grypie. Obecnie w polskim PSO są zawarte jedne z najlepszych i najszerzych rekomendacji dotyczących szczepienia przeciw grypie. Niestety, mimo istnienia i propagowania tych rekomendacji stan

---

¹⁰ <http://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/grypa/8/?print-version> - dostęp 19.04.2019

zaszczepienia przeciw grypie w naszym kraju jest skrajnie niski – w ostatnim sezonie 3,44%. Zgodnie z apelem WHO należy dążyć do zwiększenia liczby tych szczepień.¹¹

Mając na uwadze fakt, że w Polsce szczepienia przeciwko grypie nie są szczepieniami obowiązkowymi wiele samorządów finansuje przedmiotowe szczepienia, głównie dla osób starszych.

W ubiegłym sezonie grypowym na rynku polskim była dostępna zarówno szczepionka czterowalentna VaxigripTetra, jak i szczepionka trójwalentna Influvac. W sezonie 2018/2019 szczepionki trójwalentne były niedostępne, ponieważ producent wprowadził na polski rynek szczepionkę czterowalentną (Influvac tetra). Jest to zgodne z zaleceniami WHO dotyczącymi profilaktyki grypy sezonowej. Szczepionka czterowalentna zapewnia wyższą ochronę przed wirusem grypy w porównaniu do szczepionki trójwalentnej, gdyż ma w swoim składzie dwa wirusy grypy typu B.

Od 1 lipca 2018 r. szczepionka VaxigripTetra objęta jest 50% refundacją apteczną dla osób, które ukończyły 65. rok życia. Dzięki refundacji pacjenci w wieku 65+ w sezonie grypowym 2018/2019 mają możliwość zakupu szczepionki VaxigripTetra w cenie znacznie niższej niż ceny obowiązujące w roku poprzednim.¹²

II. Cele programu polityki zdrowotnej i mierniki efektywności jego realizacji.

II.1 Cel główny.

„Zmniejszenie liczby podejrzeń i zachorowań na grypę wśród zaszczepionych osób powyżej 65 roku życia, w poszczególnych sezonach grypowych, w latach 2020 - 2022”.

II.2 Cele szczegółowe

1. Zwiększenie dostępności do bezpłatnych szczepień przeciwko grypie mieszkańcom Suwałk w wieku 65+.
2. Wzrost poziomu wiedzy u przynajmniej 20% mieszkańców Suwałk uczestniczących w działaniach edukacyjnych na temat szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności oraz zagrożeń dla zdrowia związanych z grypą.
3. Zachęcenie osób z docelowej grupy wiekowej do szczepień przeciwko grypie.

---

¹¹ Stanowisko Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk w sprawie szczepień ochronnych z 16 czerwca 2016 r. <http://www.naukaonline.pl/news/item/3077-szczepienia-w-academii> - 19.04.2019

¹² <https://www.gov.pl/web/zdrowie/cena-refundowanej-w-polsce-szczepionki-na-grype-jest-najnizsza-sposrod-krajow-ue> - dostęp 19.04.2019

II.3 Mierniki efektywności realizacji programu polityki zdrowotnej.

1. Liczba osób zaszczepionych przeciw grypie w populacji docelowej w poszczególnych latach realizacji Programu.
2. Porównanie wyników ankiety dotyczącej szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności oraz zagrożeń dla zdrowia związanych z grypą przeprowadzonych wśród seniorów w poszczególnych latach realizacji programu.
3. Liczba szczepień przeciwko grypie wykonanych poza programem, u realizatora programu.

III. Charakterystyka populacji docelowej oraz charakterystyka interwencji, jakie są planowane w ramach programu polityki zdrowotnej.

III. 1 Populacja docelowa.

Program będzie skierowany do mieszkańców Suwałk w wieku 65 lat i więcej, zamieszkałych na terenie miasta Suwałki. Zgodnie z danymi GUS z roku 2018 Suwałki zamieszkuje 10.121 osób w wieku 65 lat i więcej¹³. Udział w Programie jest dobrowolny, uwarunkowany brakiem przeciwwskazań do realizacji szczepień.

Uczestnictwo w Programie polegać będzie na:

- zakwalifikowaniu osoby do Programu przez lekarza,
- edukacji na temat zachorowań na grypę, szczepień profilaktycznych przeciwko grypie oraz możliwych odczynach poszczepiennych, sposobie postępowania oraz miejscu, gdzie można się zgłosić w razie ewentualnych działań niepożądanych,
- przyjęciu szczepionki.

III.2 Kryteria kwalifikacji do udziału w programie polityki zdrowotnej oraz kryteria wyłączenia z programu polityki zdrowotnej

Do udziału w programie będą uprawnieni mieszkańcy Suwałk w wieku 65 lat i więcej, posiadający Suwalską Kartę Mieszkańca - seniora, lub Suwalską Kartę Mieszkańca osoby niepełnosprawnej jeżeli spełnia warunek wieku, jako dokument poświadczający rzeczywiste zamieszkanie na terenie miasta. Z udziału w programie będą wyłączone osoby, u których lekarz w badaniu przed szczepieniem stwierdzi przeciwwskazania do szczepienia i osoby nie posiadające Suwalskiej Karty Mieszkańca.

---

¹³ <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#> - dostęp 29.10.2019

Z udziału w programie wyłączone będą również osoby, u których stwierdzone zostaną przeciwwskazania zgodne z wytycznymi Kolegium Lekarzy Rodzinnych z 2016 roku:

Przeciwwskazania trwale:

- układowa reakcja anafilaktyczna po poprzedniej dawce szczepionki (wstrząs anafilaktyczny lub obrzęk jamy ustnej i/lub krtani),
- układowa reakcja anafilaktyczna na substancje zawarte w szczepionce (białko jaja kurzego) lub na substancje użyte podczas procesu produkcyjnego (antybiotyki aminoglikozydowe) - istnieje możliwość szczepienia po konsultacji: w przypadku osób dorosłych – w poradniach alergologicznych i po ewentualnym leczeniu alergologicznym.

Przeciwwskazania czasowe (stany wymagające zachowania szczególnej ostrożności i rozważenia z pacjentem, czy korzyści ze szczepienia przewyższają ryzyko ewentualnych niepożądanych odczynów poszczepiennych):

- ostra choroba o ciężkim lub średnio ciężkim przebiegu, w tym wysoka gorączka,
- choroba przewlekła niewyrównana lub w stanie zaostrzenia,
- wstrząs anafilaktyczny w wywiadzie po innej szczepionce lub substancji niewchodzącej w skład szczepionki przeciwko grypie (ryzyko wystąpienia systemowej reakcji anafilaktycznej po szczepieniu jest u takich osób większe niż przeciętnie).

Ze względu na ograniczony budżet, o zakwalifikowaniu się do Programu decyduje kolejność zgłoszenia się do podmiotu leczniczego realizującego Program - wybranego w drodze konkursu ofert.

III.3 Planowane interwencje

Każdy mieszkaniec z grupy docelowej spełniający kryteria kwalifikacji do Programu będzie mógł skorzystać z bezpłatnego szczepienia przeciwko grypie.

Interwencje zaplanowane w Programie będą prowadzone przez realizatora lub realizatorów wybranych w drodze otwartego konkursu ofert, zgodnie z wymogami art. 48b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.¹⁴

W razie wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego planowana jest dodatkowa wizyta lekarska. W jej trakcie lekarz, na podstawie objawów opisanych przez uczestnika programu oraz badania lekarskiego podejmie decyzję o dalszym postępowaniu

---

¹⁴ ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1510; z późn. zm.)

i ewentualnym zgłoszeniu do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego - zgodnie z obowiązującymi przepisami.¹⁵

1. Szczepienia przeciwko wirusowi grypy z zastosowaniem szczepionki czterowalentnej. Jest to zgodne z zaleceniami WHO dotyczącymi profilaktyki grypy sezonowej. Szczepionka czterowalentna zapewnia wyższą ochronę przed wirusem grypy w porównaniu do szczepionki trójwalentnej, gdyż ma w swoim składzie dwa wirusy grypy typu B. Szczepienia będą realizowane w okresie od września do końca listopada.
2. Edukacja zdrowotna:
  - przeprowadzenie w każdym roku trwania programu otwartych wykładów w klubach seniora o tematyce: epidemiologia grypy, jej rozpoznanie i leczenie, profilaktyka czynna i bierna, szczepienia i ich skuteczność, sposoby na wzmocnienie odporności,
  - przekazanie informacji na temat szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności, zagrożeń dla zdrowia związanych z grypą oraz profilaktyki grypy poprzez stronę internetową Urzędu Miejskiego w Suwałkach, facebooka Pogodne Suwałki oraz inne dostępne kanały informacyjne,
  - przekazanie informacji na temat szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności, zagrożeń dla zdrowia związanych z grypą oraz profilaktyki grypy poprzez ulotki wręczone każdemu uczestnikowi programu w podmiocie medycznym realizującym Program,
  - prowadzona podczas badania przed szczepieniem, u lekarza z podmiotu leczniczego realizującego Program (wyłonionego w drodze konkursu) - profilaktyka grypy.

III.4 Sposób udzielania świadczeń zdrowotnych w ramach programu polityki zdrowotnej.

Świadczenia w postaci szczepienia ochronnego, na zasadzie dobrowolności otrzymają osoby w wieku 65+. Szczepienia w programie będą realizowane przez wybranego, w drodze konkursu ofert realizatora, który będzie posiadać punkt szczepień zlokalizowany w mieście Suwałki

Rocznie w Programie, z uwagi na ograniczone środki zaszczepionych zostanie ok. 2.000 osób. O kwalifikacji do Programu decydować będzie kolejność zgłoszenia się do realizatora szczepień, w ogłoszonych uprzednio terminach oraz brak przeciwwskazań do szczepienia. Szczepienia poprzedzone będą kwalifikacyjnym badaniem lekarskim.

---

¹⁵ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądanych odczynów poszczepiennych oraz kryteriów ich rozpoznawania Dz. U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1711.

III.5 Sposób zakończenia udziału w programie polityki zdrowotnej.

Udział w Programie zostanie zakończony w przypadku:

- braku zgody pacjenta na wykonanie szczepienia,
- przeciwwskazań medycznych do podania szczepionki,
- poddania się szczepieniu,
- wyczerpania się środków finansowych przeznaczonych na szczepienia.

Przerwanie udziału w Programie jest możliwe na każdym jego etapie. Może to nastąpić na życzenie uczestnika.

Po wykonaniu szczepienia adresat Programu zostanie poinformowany o zasadach postępowania w razie wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego oraz zostanie poinformowany o możliwości udziału w Programie w kolejnym roku kalendarzowym - na tym udział w Programie się kończy.

IV. Organizacja programu polityki zdrowotnej

IV.1 Etapy programu polityki zdrowotnej i działania podejmowane w ramach etapów.

- 1) Ogłoszenie konkursu ofert na realizację Programu -
zgodnie z wymogami art. 48 b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych zostanie opracowane, a następnie ogłoszone zarządzenie Prezydenta Miasta Suwałk w sprawie ogłoszenia konkursu ofert na wybór realizatora Programu.
- 2) Wybór podmiotu /ów realizującego /ych Program -
w ramach ogłoszonego konkursu zostanie wyłoniony realizator lub realizatorzy Programu, z którym zostanie zawarta umowa określająca szczegółowo m.in. obowiązki realizatora oraz sposób rozliczania pomiędzy realizatorem, a miastem Suwałki.
- 3) Realizacja Programu -
  - a) kampania informacyjno-edukacyjna,
  - b) rekrutacja do Programu osób w wieku 65+ poprzez ogłoszenia i informacje o Programie,
  - c) podanie terminu rozpoczęcia rejestracji na szczepienia,
  - d) kwalifikacja lekarska,
  - e) wykonanie szczepień ochronnych,

f) wypełnienie anonimowej ankiety na temat wiedzy o szczepionkach i grypie.

IV.2 Warunki realizacji programu polityki zdrowotnej dotyczące personelu, wyposażenia i warunków lokalowych.

Wybrany realizator będzie dysponować wymaganą kadrą oraz sprzętem do wykonywania szczepień. Szczepienia przeprowadzi wykwalifikowany personel medyczny – spełniające wymogi obowiązujących przepisów¹⁶.

Preparat szczepionkowy do realizacji Programu zostanie wybrany na podstawie najnowszej wiedzy medycznej i obowiązujących zaleceń oraz będzie posiadał rejestrację i dopuszczenie do obrotu na terenie Polski.

Dokumentacja medyczna powstająca w związku z realizacją programu będzie prowadzona i przechowywana w siedzibie realizatora akcji szczepień zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi dokumentacji medycznej¹⁷ oraz ochrony danych osobowych.¹⁸

V. Sposób monitorowania i ewaluacji programu polityki zdrowotnej.

Monitoring i ewaluacja Programu będzie polegać przede wszystkim na analizie trzech głównych danych. Pierwsza z nich to zgłaszalność do Programu stanowiąca podstawowe kryterium stałej oceny funkcjonowania Programu. Danymi, które zostaną poddane analizie będzie również liczba osób niezakwalifikowanych do szczepień z powodu przeciwwskazań zdrowotnych stwierdzonych podczas badania lekarskiego oraz liczba osób, które zrezygnowały z uczestnictwa w programie w trakcie jego trwania, z podaniem przyczyny rezygnacji. Ostatnią częścią procesu będzie ocena jakości świadczeń realizowanych w Programie badana na podstawie analizy ankiety satysfakcji wypełnianej przez pacjenta.

V.1 Ocena zgłaszalności do programu

Ocena zgłaszalności do Programu to podstawowy element bieżącego monitoringu realizacji Programu. Informacje dotyczące liczby zaszczepionych osób zostaną porównane z wielkością zakładanej populacji docelowej. Bieżąca ocena realizacji podjętych działań zakłada analizę comiesięcznych raportów zgłaszanych przez realizatora oraz sprawozdań po zakończeniu szczepień w danym roku realizacji Programu.

Liczba zaszczepionych osób w trakcie kolejnych lat realizacji programu, porównana z liczebnością populacji docelowej będzie wskaźnikiem skuteczności podjętych działań

¹⁶ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz. U. z 2011 r. Nr 151, poz. 896).

¹⁷ Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania, Dz. U. z 2014 r., poz. 177.

¹⁸ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE, L 119, 4 maja 2016 r.)

promocyjnych Programu. Dodatkowo porównanie ww. danych będzie wskazywać na ewentualne zmiany w świadomości społeczeństwa w zakresie podejścia do skuteczności i roli szczepień w zapobieganiu grypie.

Badana będzie także liczba osób, która nie została zakwalifikowana do szczepień z powodu przeciwwskazań zdrowotnych stwierdzonych podczas badania lekarskiego.

V. 2 Efektywność realizacji Programu

Głównym celem realizowanego Programu jest zmniejszenie liczby podejrzeń i zachorowań na grypę wśród zaszczepionych osób powyżej 65 roku życia, w poszczególnych sezonach grypowych, w latach 2020 - 2022. Należy jednak pamiętać, że obniżenie wskaźnika podejrzeń i zachorowań może być bardzo trudne w tak krótkim okresie. Samorząd suwalski podejmując się realizacji niniejszego programu zakłada, że osiągnięcie zadawalających wskaźników wymaga działań długofalowych. Oceny zachorowalności dokona się na podstawie danych gromadzonych przez Powiatową Stację Sanitarno - Epidemiologiczną w Suwałkach.

Efektywność realizacji programu zostanie również oceniona na podstawie ankiet wypełnianych przez jego uczestników. W ten sposób zostanie ocenione czy zakładany wzrost wiedzy na temat szczepień przeciwko grypie i ich skuteczności oraz zagrożeń dla zdrowia związanych z grypą został osiągnięty.

V. 3 Ocena jakości świadczeń w Programie

Ocena jakości świadczeń udzielanych podczas realizacji Programu zostanie wykonana na podstawie corocznej analizy ankiety satysfakcji wypełnianej przez osoby, które przyjmą szczepienie. Kwestionariusz (w załączeniu) zostanie udostępniony w siedzibie realizatora Programu. Chętne osoby będą mogły go wypełnić anonimowo i pozostawić w przygotowanej w tym celu urnie. Wyciągnięte z analizy ankiet wnioski będą służyć zwiększeniu jakości prowadzonych działań i zwiększeniu zadowolenia uczestników, co może się również przełożyć na zwiększenie liczby uczestników szczepień.

V. 4 Trwałość efektów Programu

Realizacja Programu planowana jest na lata 2020 - 2022, jednakże przewidywana jest jego kontynuacja w kolejnych latach. Na ostateczną decyzję o kontynuacji prowadzonych działań będą miały wpływ środki finansowe dostępne w budżecie Miasta Suwałk na tego typu działania oraz pozytywna ocena efektywności Programu.

VI. Budżet programu polityki zdrowotnej

VI.1 Koszty jednostkowe

Planowane koszty jednostkowe świadczeń zdrowotnych realizowanych w ramach Programu obejmują:

- koszt przygotowania i przeprowadzenia kampanii informacyjno-edukacyjnej,
- koszt badania lekarskiego
- koszt wykonania szczepienia
- koszt preparatów szczepionkowych,

Planowany koszt jednostkowego szczepienia w roku 2020 to kwota ok. 55 zł. Szczegółowe koszty jednostkowego szczepienia określone zostaną w umowie zawartej z realizatorem Programu, który wyłoniony zostanie w drodze otwartego konkursu ofert.

VI.2 Koszty całkowite

Całkowity roczny koszt realizacji Programu w 2020 r. wyniesie 150.000 zł. Środki finansowe w latach 2021 - 2022 planuje się w wysokości co najmniej 150.000 zł rocznie. W miarę możliwości budżetu miasta Suwałk i zapotrzebowania na szczepienia mogą być one zwiększane. Całkowity roczny koszt realizacji Programu został zwiększony w stosunku do iloczynu jednostkowego kosztu szczepienia i planowanej liczby osób, które zostaną objęte Programem z uwagi na trudny do oszacowania koszt realizacji kampanii informacyjno - edukacyjnej oraz liczby osób, które ostatecznie zgłoszą się na szczepienia.

VI.3 Źródła finansowania

Koszty realizacji Programu zostaną pokryte z budżetu miasta Suwałk.

VII. Bibliografia

1. Brydak L.B., et al., *Grypa ostatnią niekontrolowaną plagą ludzkości*, Krajowy Ośrodek ds. Grypy, Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny, Warszawa, 2009
2. <http://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/grypa/2/> - dostęp 17.04.2019 r.
3. Ciebiada M., Barylski M., Górska-Ciebiada M., „Zachorowania na grypę u osób w podeszłym wieku w świetle najnowszych danych epidemiologicznych i zaleceń terapeutycznych”, *Geriatrics*, 2010, 4, 191-198.
4. Ulotka zamieszczona na stronie Wojewódzkiej Stacji Sanitarno - Epidemiologicznej we Wrocławiu:
wssewroclaw.pis.gov.pl/plikjednostki/wssewroclaw/userfiles/file/Grypa_2009%20ulotka.pdf - dostęp 18.04.2019
5. Brydak L.B., *Grypa. Pandemia grypy mit czy realne zagrożenie?*, Warszawa, 2008, s. 61
6. Ogólnopolski Program Zwalczania Grypy, Raport Czerwiec 2013, Ernst & Young przy współpracy: Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – PZH, Zakład Badania Wirusów Grypy, Krajowy Ośrodek ds. Grypy Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej, Grupa Robocza ds. Grypy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka, s. 6
7. <http://www2.mz.gov.pl/wwwmz/index?mr=m10&ms=685&ml=pl&mi=685&mx=0&ma=18574> - dostęp 18.04.2019 r.
8. <http://wwwold.pzh.gov.pl/oldpage/epimeld/grypa/index.htm> - dostęp 18.04.2019 r.
9. <https://www.wsse.bialystok.pl/index.php/2019/03/14/grypa-aktualna-sytuacja-2/> - dostęp 19.04.2019 r.
10. <http://szczepienia.pzh.gov.pl/szczepionki/grypa/8/?print-version> -dostęp 19.04.2019 r.
11. Stanowisko Zgromadzenia Ogólnego Polskiej Akademii Nauk w sprawie szczepień ochronnych z 16 czerwca 2016 r. <http://www.naukaonline.pl/news/item/3077-szczepienia-w-academii> - dostęp 19.04.2019 r.
12. <https://www.gov.pl/web/zdrowie/cena-refundowanej-w-polsce-szczepionki-na-grype-jest-najnizsza-sposrod-krajow-ue> - dostęp 19.04.2019 r.
13. <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica#> - dostęp 30.04.2019 r.

14. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1373; z późn. zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie niepożądaných odczynów poszczepienných oraz kryteriów ich rozpoznawania (Dz. U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1711 z późn. zm).
16. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 lipca 2011 r. w sprawie kwalifikacji wymaganych od pracowników na poszczególnych rodzajach stanowisk pracy w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami (Dz. U. z 2011 r. Nr 151, poz. 896).
17. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 21 grudnia 2010 r. w sprawie rodzajów i zakresu dokumentacji medycznej oraz sposobu jej przetwarzania (Dz. U. z 2014 r., poz. 177).
18. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE, L 119, 4 maja 2016 r.).

Załączniki

A. Miesięczne sprawozdanie z realizacji Programu

Sprawozdanie miesięczne z realizacji programu polityki zdrowotnej:

„ZDROWA JESIEŃ - profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”

1. Sprawozdanie za miesiąc: ..... 20..... roku.

2. Do programu zgłosiło się:

– ..... mieszkańców Suwałk powyżej 65 r. ż.

w tym: ..... kobiet

..... mężczyzn

3. Liczba osób niezakwalifikowanych do szczepień z powodu przeciwwskazań zdrowotnych
stwierdzonych podczas badania lekarskiego

ogółem: ..... kobiet/mężczyzn: ...../.....

4. Liczba zaobserwowanych podejrzeń lub stwierdzeń niepożądanych odczynów
poszczepiennych.

.....

.....

5. Uwagi

.....
.....
.....
.....
.....

.....
(data i podpis)

B. Ankieta satysfakcji

ZDROWA JESIEŃ - profilaktyczne szczepienia przeciwko grypie mieszkańców Suwałk powyżej 65 roku życia”

Ankieta satysfakcji uczestnika Programu

1. Ocena rejestracji na szczepienie.

Jak Pan(i) ocenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
Możliwość telefonicznej rejestracji na szczepienie	☐	☐	☐	☐	☐
Uprzejmość osób rejestrujących	☐	☐	☐	☐	☐
Kompetentna informacja	☐	☐	☐	☐	☐

2. Ocena wizyty u lekarza

Jak Pan(i) ocenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
Życzliwość i uprzejmość lekarza	☐	☐	☐	☐	☐
Sposób przekazania informacji na temat profilaktyki grypy	☐	☐	☐	☐	☐
Zapewnienie intymności podczas wizyty	☐	☐	☐	☐	☐

3. Ocena opieki pielęgniarskiej

Jak Pan(i) ocenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
Życzliwość i uprzejmość pielęgniarki	☐	☐	☐	☐	☐
Komunikatywność (sposób przekazywania informacji)	☐	☐	☐	☐	☐
Staranność przeprowadzenia szczepienia	☐	☐	☐	☐	☐
Zachowanie higieny podczas szczepienia (np. umyte ręce)	☐	☐	☐	☐	☐

4. Ocena spotkań edukacyjnych

	TAK			NIE	
Czy uczestniczyła Pani/Pan w spotkaniach edukacyjnych	☐			☐	
	zdecydowanie tak	raczej tak	trudno powiedzieć	raczej nie	zdecydowanie nie
Czy informacje zdobyte na spotkaniu zwiększyły Pana/i wiedzę na temat profilaktyki grypy i skuteczności szczepionek przeciwko grypie?	☐	☐	☐	☐	☐
Jak Pan(i) ocenia	Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle
Sposób przekazywania informacji	☐	☐	☐	☐	☐
Wiedzę osoby prowadzącej spotkanie	☐	☐	☐	☐	☐

5. Czy w roku ubiegłym szczepił(a) się Pan(i) przeciwko grypie?

TAK

NIE

6. Jeśli tak, to czy uzyskano odporność i nie wystąpiły objawy grypy?

TAK

NIE

7. Uwagi

.....
.....
.....

*Dziękujemy za wypełnienie ankiety, uzyskane w ten sposób informacje posłużą
zapewnieniu wysokiej jakości świadczonych usług.*

Wypełnioną ankietę proszę wrzucić do urny znajdującej się w przychodni

C. Zgoda na szczepienie

.....
pieczętka realizatora Programu

Imię ..... Nazwisko.....

Numer Suwalskiej Karty Mieszkańca .....

Zgoda na wykonanie szczepienia

Stwierdzam, że zostałem /łam poinformowany/a o przeciwwskazaniach do wykonania szczepienia przeciwko grypie i ewentualnych skutkach ubocznych.

Poinformowałem /łam lekarza o stanie mojego zdrowia i przyjmowanych lekach oraz zgodnie z prawdą odpowiedziałem/łam na wszystkie pytania lekarza.

Wyrażam zgodę na wykonanie szczepienia przeciw grypie.

Oświadczam, że jestem świadomy(a) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

.....
data i podpis pacjenta

Potwierdzenie wykonania szczepienia

Data wykonania szczepionki: 20.... - ..... - .....

Podpis osoby zaszczepionej .....

Podpis osoby wykonującej szczepienie .....

D. Ankieta dotycząca wiedzy o grypie

1. Liczba zachorowań i podejrzeń zachorowań na grypę w Polsce w 2018 roku:

500 tys. - 1 mln	☐
5 mln - 5,5 mln	☐
3 mln - 3,5 mln	☐

2. Jak często trzeba się szczepić na grypę:

1 w roku	☐
1 na 2 lata	☐
w przypadku ostrzeżeń o możliwej epidemii grypy	☐

3. Czy szczepionka przeciwko grypie ma zawsze ten sam skład szczepów wirusa grypy.

TAK	☐
NIE	☐

4. Zaznacz wszystkie możliwe powikłania grypy

zapalenie płuc	☐
zapalenie mięśnia sercowego	☐
martwica skóry	☐
zapalenie nerek	☐
rwa kulszowa	☐
zapalenie opon mózgowo- rdzeniowych	☐

5. Na powikłania pogrypowe narażone są w szczególności:

kobiety w ciąży	☐
zdrowe dzieci od 0 do 18 r.ż.,	☐
chorzy na astmę i inne przewlekłe schorzenia układu oddechowego,	☐
urzędnicy	☐
osoby z chorobami układu krążenia i nerek, o obniżonej odporności itp. (np. po przeszczepach narządów, zakażeni HIV).	☐

6. Osoba zakażona wirusem grypy może zakażać innych przez:

dorośli: 3 – 5 dni (od chwili pojawienia się objawów chorobowych),	☐
dorośli: do momentu ustąpienia objawów	☐
dziecko: ponad 10 dni,	☐
dziecko: do momentu ustąpienia gorączki	☐
osoby z ciężkimi niedoborami odporności: 3 - 5 dni	☐
osoby z ciężkimi niedoborami odporności: wiele tygodni, a nawet miesięcy.	☐

DZIĘKUJEMY za wypełnienie ankiety